

Regie over je AI

Het werkbeleid voor AI die echt werk doet

Inhoud

Samenvatting	1
Voorwoord: delen is vermenigvuldigen	1
De wetten van de werkplaats	2
Zo begin je morgen	5
Beperkingen	5
Open vragen	5
Wat hierna komt	5
Slot	5

Samenvatting

- **De vraag:** hoe laat je AI echt werk doen in een gewoon bedrijf, zonder dat je de regie kwijtraakt?
- **Wat dit is:** de regels waaronder ITARR zelf werkt, met drie mensen en veel AI-collega's.
- **De kern:** een mens tekent wat niet terug kan. Wat naar buiten gaat, gaat door één poort. Gevoelige gegevens kiezen hun eigen route.
- **Waar het vandaan komt:** uit eigen fouten, zoals een nacht met 20.478 mislukte opdrachten die niemand zag.
- **De grootste beperking:** niet elke wet is bij ons al af, onze werkplaats is niet representatief, en dit is geen juridisch advies.

Voorwoord: delen is vermenigvuldigen

Bij ITARR doet AI echt werk. AI-collega's schrijven, zoeken uit, controleren en bouwen. Een AI-collega (ook wel agent) is een AI die zelf stappen zet. We zijn met drie mensen en veel AI-collega's. Dat gaat alleen goed met vaste afspraken. Wat mag een AI-collega zelf? Waar tekent een mens? Wat gaat nooit zomaar naar buiten?

Die afspraken komen niet uit een boek. We hebben ze geleerd, vaak doordat er iets misging. Op een nacht in september raakten twee van onze systemen in een lus. Het ene vroeg steeds opnieuw om ruimte. Het andere zei steeds ja. 's Ochtends stonden er 20.478 mislukte opdrachten. En 1.533 keer was ander werk opzijgeschoven. Niemand had het gezien, want niemand was wakker. Uit zulke nachten komen de regels in dit stuk.

We delen ze om drie redenen.

- Kennis raakt niet op als je haar deelt. Wij houden wat we weten, en jij hebt het er ook bij.
- Steeds meer bedrijven gaan met AI werken. Liever met goede afspraken dan met dure lessen.
- Wie het gebruikt, maakt het beter. Wat jij ermee leert, nemen we graag mee in de volgende versie.

Wat je mag. Alles gebruiken, aanpassen en doorgeven, ook in je eigen bedrijf en voor je klanten. Dit stuk valt onder de licentie CC BY 4.0. Noem de bron, verwijst naar de licentie en zeg het als je iets veranderde.

Wat we nooit delen. Gegevens van klanten, hun stukken, of iets waaraan je een klant herkent. Ook niet hoe onze eigen systemen en sleutels in elkaar zitten. Dit stuk gaat over hoe we werken, niet over voor wie.

Een eerlijke noot. Wij gebruiken zelf ook AI van Amerikaanse aanbieders, onder meer voor schrijven, programmeren en het verwerken van stukken. Daarnaast draaien we open modellen op eigen machines: AI-modellen die iedereen mag downloaden en zelf mag draaien. Regie betekent niet dat je alles zelf doet. Regie betekent dat jij per taak beslist waar je gegevens heen gaan. En dat je weet waarom.

De wetten van de werkplaats

Dit zijn de regels waaronder onze AI-collega's werken. Bij elke wet staat waarom hij er is en hoe je hem zelf toepast. En onder "Bij ons" staat hoe het er bij ons voor staat, ook als het nog niet af is.

Wet 1. Een mens tekent wat niet terug kan

Gewoon werk mag een AI-collega zelf doen. Ingrijpend werk mag ook, maar met een logboek. Wat je niet kunt terugdraaien, wacht op een mens die tekent.

Waarom. Een AI-collega werkt snel en wordt niet moe. Dat is precies het risico: een fout gaat net zo snel als goed werk. Versturen, betalen, verwijderen en publiceren kun je niet terughalen.

Zo doe je het.

- Deel je werk in drie treden in: gewoon, ingrijpend en onomkeerbaar. Doe dat vooraf, per soort taak.
- Stel vóór elke ingrijpende stap vier vragen. Wat verander ik? Waarom? Wat als het misgaat? Mag dit?
- Maak van tekenen een bewuste handeling, geen vinkje onderaan een lange lijst.

Bij ons. Vaste regel. Onomkeerbare stappen wachten op een uitdrukkelijk ja van onze oprichter. Sinds oktober 2026 kan dat ook met een vingerafdruk.

Wet 2. Een herstel is een nieuwe wijziging

Ging er iets mis en ga je het repareren? Dan is die reparatie zelf weer een wijziging, met dezelfde vier vragen en dezelfde trede.

Waarom. Haast maakt de tweede fout. Wie snel iets rechtzet, slaat vaak net de controle over die de eerste fout had gevangen.

Zo doe je het.

- Behandel elke reparatie als een nieuwe taak, met een eigen regel in het logboek.
- Is de reparatie onomkeerbaar, dan tekent een mens opnieuw.

Bij ons. Vaste regel in ons werkframework.

Wet 3. Eén herkansing, daarna een mens

Twee systemen die elkaar zonder rem aansturen, kunnen in één nacht alles vullen. Daarom krijgt een automatische poging één herkansing. Lukt het dan niet, dan kijkt een mens.

Waarom. Op die nacht in september vroeg een systeem steeds opnieuw om ruimte, en een ander zei steeds ja. Onze bewaker zag wel dat de machine warm werd. Maar hij had geen regel voor het aantal opdrachten. 's Ochtends stond de teller op 20.478. Een vergelijkingspunt hebben we niet: mislukte opdrachten op gewone nachten telden we toen nog niet.

Zo doe je het.

- Geef elke automatische herhaling een grens: één herkansing.
- Laat een bewaker ook tellen, niet alleen temperatuur of storingen meten.
- Zet een noodrem klaar die een mens met één handeling kan gebruiken.

Bij ons. De regel staat sinds september 2026. Het systeem waar het misging, ligt stil tot het opnieuw is gebouwd met deze rem.

Wet 4. De poort naar buiten is smal

Alles wat het bedrijf verlaat, gaat door één poort: een mail, een offerte, een rapport, een bericht op internet.

Waarom. Een AI-collega neemt woorden over uit alles wat hij las. Zo komt een interne werknaam, een klantnaam of een bestandslocatie ongemerkt in een stuk terecht. Dat overkwam ons ook.

Zo doe je het.

- Een AI-collega maakt concepten. Een mens verstuurt. Altijd.
- Laat alles wat naar buiten gaat eerst scannen op interne namen, klantnamen, locaties en sleutels.
- Twijfel betekent: het blijft binnen.

Bij ons. Versturen doet een mens. Sinds oktober 2026 gaat elk concept dat wij klaarzetten eerst door een scan. Vindt die een intern spoor, dan wordt het concept niet aangemaakt. Afwijken kan alleen met een opgeschreven reden.

Wet 5. Gevoelige gegevens kiezen hun eigen route

Niet elke AI-dienst mag alles zien. Jij bepaalt per soort gegevens waar ze heen mogen.

Waarom. Een vraag over een openbare tekst is iets anders dan een klantdossier. Toch gaat bij veel bedrijven alles door dezelfde dienst. Zo raak je de regie over je gegevens kwijt zonder dat je het merkt.

Zo doe je het.

- Maak een korte lijst met per soort gegevens de route die mag. Bijvoorbeeld: klantdossiers alleen op eigen machines of bij een Europese dienst, openbare teksten overal.
- Haal namen en nummers eruit voordat gegevens het huis verlaten, als dat kan.
- Zorg per dienst voor een uitweg. Hoe stap je over als het moet?

Bij ons. Nog niet af. Een deel van ons klantwerk draait op eigen machines. Voor ander werk, ook met stukken van klanten, gebruiken we een Amerikaanse dienst. Een volledige lijst per soort gegevens maken we nog.

Wet 6. Leg vast wat besloten is, niet wie wat zei

Wat niet is opgeschreven, bestaat morgen niet. Schrijf dus op wat het doel is, wat er is afgesproken en wat nog open staat.

Waarom. Een AI-collega onthoudt niets van gisteren, tenzij het ergens staat. Een mens na zijn vakantie ook niet. En mensen praten vrijer als ze weten dat hun woorden niet letterlijk terugkomen.

Zo doe je het.

- Geef elk besluit een waarom, op een vaste plek.
- Schrijf verslagen als doelen, afspraken en open punten. Geen citaten, tenzij iemand daar zelf om vraagt.
- Zet een les na een fout op dezelfde plek als de regels, zodat iedereen hem meeleeft.

Bij ons. Besluiten en lessen schrijven we op een vaste plek op. Verslagen zonder citaten zijn een regel sinds 16 oktober 2026.

Wet 7. Een tweede blik, van een ander

Elk stuk werk krijgt een controle door een verse beoordelaar. Bij voorkeur een ander AI-model dan het model dat het maakte.

Waarom. Hetzelfde model heeft dezelfde blinde vlekken. Het leest over zijn eigen fout heen. En een beoordelaar die iets móét vinden, gaat dingen verzinnen.

Zo doe je het.

- Geef de beoordelaar een korte opdracht: de eisen, waaraan het moet voldoen, en waar het staat.
- Vraag alleen om bevindingen met bewijs.
- Zeg er uitdrukkelijk bij: niets gevonden is een goed antwoord.

Bij ons. Sinds september 2026 krijgt elke oplevering van bouwwerk een tweede blik van een ander model.

Wet 8. Vertrouwen groeit per stap

Een nieuwe AI-collega doet alles via een mens. Een bewezen collega werkt zelfstandig, met een logboek. Alleen routine loopt vanzelf.

Waarom. Vertrouwen verdien je met werk dat goed ging. Dat geldt voor mensen, en het geldt hier ook.

Zo doe je het.

- Begin elke nieuwe AI-taak als voorstel: de AI stelt voor, een mens beslist.
- Laat een taak pas zelfstandig lopen na een reeks goede rondes.
- Ging het mis? Dan gaat de taak een stap terug.

Bij ons. Zo kijken we ernaar, maar de vaste trappen leggen we nog vast.

Wet 9. Klantwerk gaat voor

Rekenkracht, tijd en geld zijn op. Raakt er iets vol, dan stopt eerst je eigen proef. Nooit het werk van een klant.

Waarom. Elke stap kost iets: stroom, geld of wachttijd. Opbrengst komt alleen van werk dat geleverd en goedgekeurd is.

Zo doe je het.

- Leg vooraf vast wat voorgaat als de capaciteit op is.
- Geef elke taak een budget en kijk wat hij echt kost.
- Kies per taak het kleinste model dat het goed doet.

Bij ons. Op onze eigen machines is het zo ingesteld: raakt het geheugen vol, dan stopt eerst ons eigen proefwerk.

Zo begin je morgen

1. Schrijf je drie treden op: wat is bij jou gewoon, ingrijpend en onomkeerbaar?
2. Wijs voor het onomkeerbare één mens aan die tekent.
3. Maak de lijst van wet 5: welke gegevens mogen waarheen?

De andere wetten volgen dan vanzelf.

Beperkingen

- **Niet representatief.** Onze werkplaats is klein: drie mensen en veel AI-collega's. Bij jou kan het anders uitpakken.
- **Bij ons niet overal af.** Wet 5 en wet 8 zijn bij ons nog niet helemaal ingericht. Dat staat bij die wetten.
- **Geen juridisch advies.** Waar we regels noemen, staan bron en peildatum erbij. Twijfel je, vraag dan een jurist.
- **Niet af.** Dit is versie 0.1. Het invulbare beleid en de koppeling met de regels volgen.
- **Geen pakket.** Hoe je dit inricht, verschilt per bedrijf.

Open vragen

- Welke wet is in jouw bedrijf het moeilijkst, en waarom?
- Hoe maak je wet 5 klein genoeg voor een bedrijf zonder eigen IT-afdeling?
- Wanneer verdient een AI-collega een trede meer vertrouwen?

We horen graag wat jij ziet.

Wat hierna komt

- **Het beleid als invulbaar sjabloon:** treden, poort, routes voor gegevens, controle, voorvallen.
- **De koppeling met de regels:** wat de AI-verordening van je vraagt, met bron en peildatum.

Lees ook, los in ITARR Lab: de nacht van september als film, en de les over hoe een AI-collega zichzelf betrapt.

Slot

Met dank aan de mensen en AI-collega's van ITARR, die met deze regels werken en ze beter maken.

Zo citeer je dit: ITARR Lab (2026). *Regie over je AI*. Versie 0.1, peildatum 17-10-2026. itarr.nl/lab/regie-over-je-ai. CC BY 4.0.

Bronnen: de eigen werkpraktijk van ITARR, stand 17 oktober 2026; een nacht in september 2026, als film op itarr.nl/etalage/nacht/ (peildatum 17-10-2026).

Wijzigingslog: 0.1 (17-10-2026): eerste concept.

Licentie: CC BY 4.0. Gebruik, bewerk en deel het. Noem ITARR Lab als bron, verwijst naar de licentie en zeg het als je iets veranderde.